

Vinterjagt på Tjur
den 28. januar 2004

Helge Daus

Sododalkojan den 29 januar 2004

Den første Top-Tjurkok på vinterjagt.
Hvilken dag.

I flere dage havde jeg siddet inde og skrevet og regnet. Nu skulle jeg ud og have friskt luft. Sne overalt. Støvlerne på og ud og gå. Ikke på ski. Nej, med stokken og fodtur. Op til Leveråsvejen og rundt med Hede-vejen og igennem Råndalsbygden hjem igen. Der mødte jeg Lars og sønnen Markus i færd med, at køre brænde hjem fra skoven på snescooter og slæde. *I morgen skulle vi gå ud på jagt du, tænkte jeg*, sagde Lars. Det ville være helt fint for mig.

Onsdag midt i ugen. Vi havde bestemt, at det var tidlig nok at gå ud kl. 10. Marcus skulle køre os op. Efter en god lang morgenstund, med tid til at sørge for, at de rigtige grejer var med i

Fjäll Räven. En lille pose med lidt birkebark og et par tørre optændingspinde. Tændstikker, snor, to "sammenlagte" og to kanelsnegle. Ekstra kul til håndvarmere. Et par stearinlys stumper. Dolken. Jagtkort og -licens. Den lille stålthermus gøres klar med the om morgenen.

Tøjet var gjort klar aftenen i forvejen. Den hvide skidragt, thermoundertøjet godt tørt og varmt. Uldsokkerne og sålerne i gummistøvlerne. Lufferne og hatten. Den røde fiberpels. Hjelmhuen og ikke mindst håndvarmerne. Håndvarmere er jeg desværre noget afhængig af. De tændes inden jeg går ud, men den ene vil ikke rigtigt makke ret.

Skiene - de hvide glasfiberski. De hedder Åsnes. Det er korte og brede ski med kabelbindinger. De er forsynet med et øje i spidsen. Det er til at binde en snor i. På den måde kan man have skiene på slæb, hvis man på jagten kommer ud for at ville mave sig frem under pürch mod top-tjuren.

Jeg stillede præcis klokken ti nede i gården hos Lars. Samtidig med at han kom ud af døren fuldt ikklædt. Marcus er ung og havde nok været i Hede aftenen i forvejen! Han fik besked om, at han fik 10 minutter til at komme ud af dynen. Derpå skulle han så tage snescooteren og køre efter os ud af scooterleden. Lars og jeg gik på vores ski over marken og ind over tallmon (fladt område med skovfyr), hvor scooterleden går. Inden da havde han lige vist mig Göstas ski. Gösta er nu over halvfjerds år. Han var i mange år ansat ved skoven, hvor han har mærket skovskel af. Skiene var almindelige skovtræski. Aldrig har jeg set så slidte ski. Kabelet i bindingerne havde slidt sig langt ind i støvlebindingen, og nedenunder var der ikke mere nogen styrerille. Så langt kommer jeg ikke til at stå på ski, det kan jeg simpelt hen ikke nå i dette liv. Inden vi nåede Ransundetvejen var Marcus der med snescooteren. Lars og jeg kobede os på et reb efter scooteren, og Marcus fik ordren: "Du kører af Gammelvallvejen (Gammelsætervejen) op til ovenfor renafdriften". Så gik det. To små hvile-stop undervejs. Der er vel bare 4-5 km. Vel fremme kobede vi af, og straks stak Lars skispidsen ind i den dybe sne. Jeg nåede lige at sige "knæk og bræk" til Marcus og drog efter Lars i det nylavede skispor ind i Hammarlandet på Näset. Vi var nu oppe i 750 m.o.h. Det havde sneet en stor del af natten. Jeg nåede ikke, at rydde mere sne end på den flade sten foran forbroen inden udfarten derhjemme fra. Det sneede stadig. Jeg følte mig dybt privilegeret. At være med Lars herude. Han kender skoven og bjergene mere end nogen anden. Han startede sit jægerliv allerede som 10 årig. Siden har han jaget med elghund og finnspids i mange år. Han kunne næsten være min søn. Han 41 år og jeg med mine 62 år er nu ude på jagt sammen.

Hammerlandet ligger på Näset og er et område 750 m.o.h. Når det hedder Hammerlandet er det fordi der ligger store "hamre". Det vil sige sten og klippepartier med flade skovområder og moseområder indimellem. Det kan næsten sammenlignes med skærgården ude ved havet. Nogle steder er der så stenet, at vi må sno os lidt igennem på skiene andre steder går vi ud over den flade mose. Hele tiden spejder vi efter trætoppene for at få øje på en tjur. Pludselig

hører vi fuglepludren og vi ser nogle urfugle flyve op og rundt om os. De forsvinder længere op over. Dem får vi måske for på tilbagevejen. Det var to urkokke og en urhøne. Tydeligt at se forskellen. Det fik jeg lært nu. Nu stopper Lars op. Her skal jeg svare på, hvilket spor der er i sneen. *Kan det være jærv?* Ja, svarer Lars begejstret. Det er desværre ikke helt friskt. Indimellem stopper vi op og står og hviler. Der står gamle fyrretræer måske er de 400 år gamle. Der står grantræer, efter forholdene høje slanke med grene helt til jorden. Vi kigger ind under dem for at se, hvor meget sne der ligger. Vi kan se, om fuglene har været der for at fouragerer. Der skal helst være så meget sne, at fuglene ikke kan finde føde der, så går de i toppen og spiser nåle og kviste. De store klippeblokke er mørke med hvide huer på. De ligger i mystiske formationer. Et sted er der en sten der danner tag over de andre. En lille hule er der. Store flotte skovfyrretræer, kan jeg ikke nære mig for at beundre. Enkelte er op til 40 cm tykke i brysthøjde. Nogle har grene et godt stykke ned af stammen og ligner næsten gamle egetræer. Jeg synes skovfyrren er nåletræernes egetræ. De kan blive meget gamle og er ligeså holdbare som egetræer. Der er mange helt utroligt flotte natur motiver, vi går igennem. Pludselig er der en lille skovhal af fyr. Et sted går vi imellem store høje graner med snetungbelæssede grene helt til jorden. Alt er helt og aldeles tyst. Kun lyden af ens egne ski der glider i sneen, og skistavenes knirken i den frostbundne sne hver gang de sættes i. I et område har renerne været og fourageret. Vi kommer igennem et område, hvor der næsten kun er birketræer. Birkene står og bærer tungt på sneen. Nogle danner en bro over os, andre er knækkede. Lars fortæller, at når han kommer her på elgjagten, tager hunden som regel kontakt med elge. De vil gerne være her for der er mange små skud og træer, de kan spise af. Det er god fodermark. Hvad der er nedenunder os ved jeg, men kan ikke se det. Alt er dækket af et tykt lag sne. Vi står på ski hen over store tuer af tyttebær, områder med blåbær og buske af polarbirk og pil, mosepors og mange mos- og lavarter. Revling og lyng, døde grene og træer, som vi ikke mærker til. Store vindfælder kan vi dog se, ligesom store sten. Sten, på størrelse med store fodbolde, er dækket under sneen. Nu standser Lars og viser mig en mærket sti. Den går fra Sörvallen til Rosseln. Ved den har vi to elgpas. Lidt længere fremme vil vi tage en pause. Under et par fyrretræer sætter vi ski og riffel, og laver et bål. En gammel vindfælde kan vi sidde på, og der er lidt tjæreved til bålet. Når vi er ude sådan her, er det mig der tænder bålet, og Lars finder brænde. Vores medbragte klemmer og thermothe gør godt, medens bålet varmer lidt omkring os. Der er minus 7 grader og det sneer stadig. Vi har begge glemte vores økser. Lars finder en stump af en gammel fyrrevindfælde. Den ene ende af stammen lægger han på bålet. Nu kan det bare brænde. *Tænk dig*, siger han, *nu sidder vi her og der kommer ingen forbi, før der er elgjagt til høst*. Vi sidder jo ved den afmærkede sti. Jeg skal nu lige have tjekket med Lars, om min kompasretning er i orden. Vi tegner kortet i sneen og jeg får rede på, hvor vi er i landskabet. Nu vil vi vende, og gå i retning hvor vi kom fra. Der står et gammelt grantræ. Harpiksen flyder fra det og ned af stammen. Det danner klumper. Lars fortæller, at de harkiksklumper hedder Koa på Härjedalsk. Nogle af dem kan man brække af og putte i munde og bruge som tyggegummi. På den måde kan man drøje på tørsten og sulten.

Vores pürch på ski, efter tjurer som sidder i toppen af træerne, er lang. Vi går i én retning, men alligevel ud og ind og lidt frem og tilbage. Vores tilbagetur er nu højere oppe end vores udtur, som gik fra nordvest mod sydøst. Når jeg ser frem for mig på turen, kan jeg ofte se dekorationen på en scene. Naturens eget dybdeperspektiv er helt utroligt flot. I baggrunden et skovparti med store graner med grene til jorden og dækket med sne. Tunge ser de ud, med "armene" ned langs siden. Midt foran er scenen, her en mose, der er indrammet med små forkrøblede fyrretræer, der udadtil bliver højere og blandet med grantræer. Et andet sted er scenen en dybde med små og store træer mellem hinanden og i baggrunden store træer, hvor

der indimellem står en gran der er høj og helt smal. Den ligner mest en piberenser. Præget af mange års vægt af sne og atter sne. Inde på det lidt højere terræn udenfor mosen står der et tårn. Det er et elgpas. Straks kan jeg forestille mig, hvor fint det må være at sidde der, når skoven er i høstfarver og mosen (myren) dufter af morgendis. Det vil jeg gerne opleve her til høst, hvor jeg skal med på elgjagten. Ind igennem skoven går det videre og pludselig er vi ved Översjövejen. Lars har haft lidt problemer med sine ski. Han har nogle rigtige skovmandsski. Træ i flere lag og med den karakteristiske firkantede knopsnude. Det vil klampe under den ene fod, fordi han mangler underlaget og hælklodsens. Underneden er der fastfrosset noget is, som får sneen til at klampe. Nu skal vi ned af Översjövejen. Derfor tager han skiene af og skraber dem rene med sin dolk. Vi har nu snuden hjemad. Der er 5 km. Klokken er lidt i tre. Vi drejer ind på gammelvallvejen og kommer til en hugstkant. Der stopper Lars og spørger om jeg kan se den tjur der sidder derovre. Han peger med sin skistav i en nordvestlig retning. Jeg ser intet andet end gråt snefald og snetunge fyrre og graner i skovkanten. *Se det lille fyrretræ der, til venstre for den en tynd birk, se på toppen af den, og i træet 200 meter ude sidder der en tjur og æder nåle. Tag din riffel og se i kikkerten.* Fyldt med sne og is er den. Vi får den rensat, og nu ser jeg i min riffelkikkert tjuren der langt ude. Lars trænede øje har fået den på nethinden. *Gør nu klar Helge. Gå direkte på den indtil du synes du kan skyde.* Med bukkefeber sniger jeg mig direkte mod den gran ved siden af den større. På 100 meter ser jeg den lidt tydeligere. Smider skistavene og må ned i hug, for at få lidt anlæg på knæene. En forbier og bort flyver der nu seks tjurkokke i et sving mod øst og derpå mod nord. Vi kan følge dem ned over bjerget 4-500 meter. De flyver ad Ransundet til. Nu er Lars ved min side, mærker på min puls og spørger til de hvide fingre. Vi snakker og ud af skoven flyver der en tjur og en tjur og en tjur. De tager vejen østpå op over mod Hammerlandet. Vi kan se, hvor de slår sig ned i trætoppene. En af dem lidt tættere på. Nå, nu må vi se. Vi tager en rute inde i højskoven for ikke at skræmme fuglene. Kommer så tæt på den ene, at jeg kan zoome ind på den og fotografere den. *Tag skien af og gå ned af sporet der,* siger Lars. *Find et sted at skyde fra.* Jeg sniger mig nedad og får fast anlæg ved en gran. Efter mit skud falder den store fugl ned. I faldet tager den en masse sne med sig. Der ryger en snesky fra træet. Vi går mod stedet, og undervejs ser jeg fjer og dun der er fløjet lidt med vinden. Ved foden af træet finder jeg den. Den første tjurkok, jeg har skudt i mit liv. Vi er begge fornøjede over, at der er blevet resultat ud af vores fem timers anstrengelser. De andre fugle sidder stadig i trætoppene længere mod øst. Vi bliver enige om, at jeg skal prøve at skyde en til. Jeg synes nu, at det må være Lars' tur. *Nej, Helge, det er dig nu. Jeg ved jo, hvor meget de vejer.* Uden ski på sniger jeg mig frem mod fuglene og kommer til et sted, hvor jeg kan tage anlæg ved et træ og har to fugle at vælge imellem. Skyder og oplever det samme. Den synker sammen i toppen af træet og ruller så ned af de snedækkede grene. Ved foden af træet står jeg nu med to tjurkokke. Den ene lidt større end den anden. Det sneer, og lyset er blevet mere gråt. Jeg får de to fugle bundet sammen i en snor. Slynger dem over den skulder, hvor geværet ikke hænger. Der er nu lidt modvægt, men gudskelov vejer min riffel ikke 8 kg. som fuglene. Skiene på og i sporet tilbage til Gammelvallvejen og så nedad mod Råndalen. Der er langt og jeg synes turen bliver længere og længere. Vi har fra skudstedet i hvert fald 4 km. Jeg kan se mig selv med Fjällräv, riffel og to tjurkokke hængende ned fra skuldrene. Våd af sved og sneklattet stavrende de 4 km nedad Sörholland bagefter Lars. Og så holde ballancen med de to store fugle dinglede. Da vi når Rün gården er det mørkt. Anna Lena kommer ud af døren og ser, at Lars er vendt tilbage fra fjället med den forslæbte danske nabo og hans bytte. Nu har jeg bare 200 m så er jeg hjemme i Sododalkojan hos Alice. Hun ser aldeles forundret ud, da hun efter mit banken på huset med skistaven, dukker op i døren og får udelyset tændt. Min hvide skidragt er nu våd af sne og min indre varme samt rød på knæet

af tjurblod. Fuglene bliver hængt op i husets tømmer ude på "broen". Således kan jeg se dem indefra og nyde synet. Det fryser jo mere der end i vores kummefryser. Der kan de hænge "så længe som helst" når det fryser. Min skidragt kommer straks i vaskemaskinen og thermoundertøjet ophænges i det varme teknikrum. Nu er det tid at få lidt ild i brændeovnen, og få to gange to sammenlagte dansk rugbrød og indtil flere glas julmost. Kl. 21,30 er jeg gået i seng efter en gang salat med hvidløgsflütes.

Det banker på døren dagen efter kl. 13,30. Lars er der for at se om jeg er ved godt mod. Han skal lige se billederne fra gårsdagens tur, og så skal vi sidde ved den franske dør, se ud på fuglene, genopfriske turen og have en Dr. Nielsen og en Harboe Classic 3,5 til Lars og en Norrlands Guld 2,8 til mig. Et godt tips. *Stop fuglen i fryseren som de er med fjer og alt. Når I så vil spise den tører du den op, og gør en i stand. Derved beholder den smagen meget bedre. Det gør jeg altid*, fortæller Lars. Vi får studeret landkortet og frisket vores jagttur fra den forgangne dag op.

For en indædt naturelsker som jeg, er dette et privilegium at have oplevet. Det er et mangeårigt ønske, der er gået i opfyldelse. Ikke bare dette at have skudt de to fugle. Det er et urinstinkt, der ligger lidt mere til sinds i en jæger, end hos mange andre. Det er erkendelsen af, at have oplevet denne tyste snehvide verden, i den så godt som uberørte natur. Sporene af dyrene der var der før os. Naturens foranderlighed, alt efter hvordan det hele hænger sammen i jorden. Træernes og væksternes behov for forskellig levevis, som danner de fantastiske billedlige formationer af størrelser, farver og dybder, i det man hele tiden ser for sig.

At det kan lade sig gøre også i dag, og at vi sætter pris på det.

Med jægerhilsen

Helge Daus

Se billeder under punktet "Mine billeder"